

فاطمه(س)

جلوه حق در آئینه جلال و جمال

گردآورنده:

حوزه مقاومت بسیج بنیاد شهید انقلاب اسلامی

۱۳۸۰

پیش به سوی نظام علوی در سایه سیره علوی

فاطمه(س) جلوه حق در آئینه جلال و جمال

گردآورنده: حوزه مقاومت بسیج بنیاد شهید انقلاب اسلامی

ناشر: نشر شاهد

شمارگان: ۵۵۰ جلد

نوبت چاپ: اول ۱۳۸۰

تلفن: ۷-۸۳۰۷۲۴۶

فهرست

مقدمه ... ۵

فصل اول: مباحث عقیدتی ... ۷

فصل دوم: ازدواج از دیدگاه حضرت فاطمه(س) ... ۱۳

فصل سوم: آئین همسررداری (نقش اخلاق در زندگی مشترك) ... ۲۱

فصل چهارم: آئین فرزندداری (مباحث تربیتی) ... ۳۵

فصل پنجم: حجاب و پوشش زن از دیدگاه حضرت فاطمه(س) ... ۴۳

فصل ششم: علم و ارزش عالم اسلامی ... ۴۹

فصل هفتم: ضرورت حفظ اخلاق فردی و اجتماعی ... ۵۳

منابع و مأخذ ... ۶۳

مقدمه

بسم الله الرحمن الرحيم

الحمد لله رب العالمين و صلى الله على محمد و آله الطاهرين
انا اعطيناك الكوثر فصل لربك و النحر ان شئت انك هو الابتر

سلام بر فاطمه(س) گل یاس آل یاسین، محبوبه جنة المأوی، فراهم
آمدہ لیلۃ الاسری، ثمره مناجات غار حرا، پاره تن رسول الله،
استوانه و لایت، مجلای نخستین تجلی، مأوی اولین حضور، جلوه گاه
صبر، مظهر حیا و... خدایا، فاطمه(س) را بر ایمان نازل کن! تا
در این تنزیل محیائی، بر فراز بلندترین قلل عرفان، بتوانیم
پائین ترین حد وجود او را ادراک کنیم.

در وصف دخت نبی مکرم اسلام(ص) بسیار گفته شده است ولی
هنوز عمق و صفای واقعی روح او بر ما پوشیده است. روز جمعه
بیستم جمادی الثانی در سال پنجم بعثت، آفتاب وجودش از دامن
مکه طلوع کرد و جهان را به نور جمالش منور ساخت، او همه
عصمت و طهارت بود و سراسر زندگیش سرمشق و الگوی
جهانیان.

این بانوی بزرگوار زمانی پا به عرصه حیات نهاد که عرب در
جهالت خود تولد دختران را برای خانواده ننگی بزرگ محسوب
کرده و آنان را زنده به گور می کردند، در چنین شرایطی وجود او
فضای آلوده زمان را عطر آگین نمود و حیاتی دوباره به شخصیت
پایمال شده زن بخشید.

حضرت فاطمه(س) با پرورش در خانه وحی و تکیه بر تعالیم پدر
بزرگوارش حضرت ختمی مرتبت محمد مصطفی(ص) و الاترین
ارزش های وجودی دین و همه کمالات و فضائل اخلاقی را در خود
متبلور ساخت و در مدت عمر کوتاه ولی پربرکتش به اوج فضایل
انسانی رسید. فاطمه(س) کسی است که بر زنان عالم سروری و
برتری دارد. احادیثی که پیش رو دارید پس از بررسی کتب مختلف
گزینش شده و مباحثی را در مورد ازدواج، حقوق همسر و فرزند

و... مطرح می کند.
به امید آنکه با مطالعه بیشتر در زندگانی آن حضرت، نمودهای
تربیتی آن را در تمام مراحل زندگی خود انشاءالله تعالی بکار بندیم.
و من الله التوفیق
مباحث عقیدتی

فصل اول

مباحث عقیدتی

خداشناسی حضرت فاطمه(س)
پیامبر اسلام(ص) روزی از دخترش پرسید: فاطمه(س) چه حاجتی داری؟ هم اکنون فرشته وحی در کنار من است و از طرف خدا پیام آورده است تا هر چه بخواهی تحقق پذیرد.
فاطمه(س) پاسخ دادند: «لذتی که از خدمت حضرت حق می برم مرا از هر خواهشی بازداشته است، حاجتی جز این ندارم که پیوسته ناظر جمال زیبا و والای خداوند باشم(۱).»

سخن گفتن فاطمه(س) به هنگام تولد
حضرت زهرا(س) هنگام ولادت چون بر روی زمین قرار گرفت، لب به سخن گشود و به وحدانیت خدای تعالی، نبوت پدر و امامت همسر و فرزندانش گواهی داد.
«شهادت می دهم که خدایی جز خداوند جهانیان نیست و همانا پدرم رسول خدا و بزرگ پیامبران آسمانی است و شوهرم بزرگ امامان است و فرزندانم سادات و بزرگان امت اسلامی اند(۲).»

خداگرائی فاطمه(س) در سنین کودکی
روزی که حضرت خدیجه(س) از دنیا رفت حضرت زهرا(س) پدر را بغل کرد و به دور پدر می چرخید و می پرسید: پدر جان، مادرم کجاست؟
جبرئیل فرمود: یا رسول خدا، سلام ما را به فاطمه(س) برسان و به او اطلاع بده که مادرش خدیجه در خانه های بهشتی با آسیه و مریم زندگی می کند.

وقتی این بشارت را حضرت زهرا(س) شنیده فرمود: «به درستی که خدا حقیقت سلام است و از اوست سلام و سلام به سوی اوست(۳)».

فلسفه امامت

حضرت زهرا(س) در رابطه با فلسفه امامت می فرماید:
«خدا اطاعت و پیروی از اهل بیت را سبب برقراری نظم اجتماعی در امت اسلامی و امامت و رهبری ما را عامل وحدت و در امان ماندن از تفرقه ها قرار داده است(۴)».

دفاع از امام زمان خود

وقتی که مهاجمین دست از امام کشیدند و امام علی(ع) تنها و مظلوم از مسجد مدینه بیرون آمده و راه خانه را در پیش گرفت، حضرت زهرا(س) به شوهر معصوم (امام زمان خود) خود می نگرد و می فرماید:

«علی جان! جانم فدای جان تو و جان و روح من سپر بلاهای جان تو، یا ابالحسن همواره با تو خواهم بود، اگر تو در خیر و نیکی بسر میبری، با تو خواهم زیست و یا اگر در سختی و بلاها گرفتار شدی، باز هم با تو خواهم بود(۵)».

یاد قیامت

رسول خدا(ص) روزی فاطمه(س) را نگران و اندوهگین یافت و پرسید: حزن و اندوه تو برای چیست؟
پاسخ شنید: «ای پدر یاد آوردم روز محشر و توقف مردم را عریان در آن روز، وای از زشتی ها در پیشگاه خدای بزرگ در آن روز(۶)».

اندوه سفر طولانی قیامت

پیامبر گرامی اسلام(ص) در یکی از روزهای پر بار زندگی در منزل حضرت زهرا(س) وضو گرفت و سپس پرسید: در چه حالی دخترم فاطمه (س)؟

حضرت زهرا(س) فرمود: «سوگند به خدا که حزن و اندوه من فزونی یافته است و تهیدستی من فراوان است و تأسف من طولانی که برای سفر طولانی آخرت، چه آماده کرده ایم(۷).»
از دواج از دیدگاه...

فصل دوم

ازدواج از دیدگاه
حضرت فاطمه(س)

اهمیت رضایت دختر در ازدواج (مشورت با او) یکی از آداب پسندیده در ازدواج اسلامی، مشورت و تبادل نظر (افکار) پدر با دختر است که آگاهانه همسر ایده آل خود را انتخاب کند. پیامبر اکرم(ص) این اصل تربیتی، روانی را به دقت رعایت می کرد و به امت اسلامی سفارش می فرمود تا از ظلم و ستم دوران جاهلیت دوری کنند و پدران و مادران بدون مشورت و رضایت دختران در امر ازدواج اقدامی نکنند.

هنگامی که علی(ع) برای خواستگاری حضرت فاطمه(س) به منزل پیامبر آمده و با شرم و حیاء خواسته خود را بیان کرد پیامبر(ص) رو کرد به فاطمه(س) و فرمود: دخترم فاطمه(س)! پسر عمویت علی(ع) از تو خواستگاری نموده است پاسخ تو چیست؟ فاطمه(س) به پدر احترام کرد و فرمود: نظر شما چه می باشد؟ پیامبر(ص) فرمود: خدا از آسمان اجازت فرمود. فاطمه(س) پاسخ داد: (در حالی که تبسم بر لب داشت) خوشنودم به آنچه که خدا و پیامبر(ص) او برای من رضایت دادند(۸).»

احترام متقابل دختر به نظر پدر

یکی دیگر از آداب پسندیده و مسئله قابل توجه در امر ازدواج، احترام متقابل فرزندان به افکار و آراء والدین است. دختران و پسران باید بدانند که مربیان دلسوزشان آرزوی سعادت و تکامل و بهروزی آنها را دارند و در امر ازدواج نباید نظریات والدین نادیده شود. آنگاه که پیامبر(ص) برای دخترش ارزش و اعتبار قائل شد و در ازدواج با علی(ع) با او به مشورت نشست، حضرت زهرا(س) نیز

به پدر احترام کرد و رأی و نظریه پدر را محترم شمرد و فرمود:
 «ای رسول خدا! تو از من سزاوارتری که اظهار نظر کنی.» (۹)

پرهیز از ارزش های دروغین در امر ازدواج در امر ازدواج که پایه و اساس تربیت انسان های کامل است، نباید به ارزش های دروغین و آداب و رسوم ناروا و ناپسند توجه نمود، بلکه سلامت جسم و جان و دین دختر و پسر را باید اساس پذیرش قرار داد.

گاهی بزرگان قبائل یا سرمایه داران که با باورهای زشت مادی و جاهلی از دختر پیامبر (ص) خواستگاری نمودند و جواب منفی شنیدند، پیامبر (ص) و فاطمه (س) به ازدواج علی (ع) در شرایطی پاسخ مثبت دادند که نه سرمایه ای داشت و نه باغ و زمین و اموالی. در این ازدواج مقدس توجه فاطمه (س) به ارزش های معنوی و سلامت و عصمت همسر آینده اش بود وقتی صبح عروسی پیامبر (ص) پرسید: دخترم! شوهرت را چگونه دیدی؟ پاسخ داد:
 «ای پدر بهترین شوهر دیدم (۱۰).»

و آنگاه پیامبر (ص) به حضرت علی (ع) فرمود: زهرار را چگونه یافتی؟ فرمود: «فاطمه (س)، خوب یآوری در راه اطاعت و بندگی خداست (۱۱).»

افتخار علی (ع) به فاطمه (س)

حضرت علی (ع) می فرماید: «من همسر بتول هستم، همان کسی که سرور زنان جهانیان است (۱۲).»

شکوه از طرفداران ارزشهای جاهلی در ازدواج بسیاری با ارزش های مادی و جاهلی به ازدواج و شوهر آینده می نگرند و به سرزنش این و آن می پردازند. ارزش های انسانی و اسلامی همسران خود ساخته را چیزی نمی شمارند و با کنایه و اشاره

به سرزنش روی می آورند.

حضرت زهرا(س) از این گرایش جاهلی نزد پیامبر(ص) شکایت می کند و می فرماید:

«ای رسول خدا! زنانی از قریش به منزل من وارد شدند (و سرزنش آغاز کردند) و گفتند: پیامبر(ص)، تو را همسر کسی قرار داد که فقیر است و سرمایه ای ندارد(۱۳).»

مهریه و جهیزیه

عبدالرحمن بن عوف، ثروتمندترین مرد قریش به خدمت پیامبر(ص) آمد و عرض کرد: اگر فاطمه(س) را به همسری من درآوری یکصد شتر که بار همه آنها پارچه های گران قیمت مصری باشد به اضافه ده هزار دینار طلا مهریه او کنم! پیامبر(ص) از این خواستگاری زشت و بی معنی چنان خشمگین شد که مشتی سنگریزه برداشت و به طرف عبدالرحمن پاشید و فرمود: تو گمان کردی من بنده پول و ثروتم که با پول و ثروت می خواهی بر من فخر بفروشی. اما به هنگامی که امیرالمؤمنین به خواستگاری آمد، پیامبر(ص) پس از در میان گذاشتن با دخترش فاطمه(س) و اعلان رضایت او، رو به علی(ع) کرد و فرمود: چیزی داری که مهریه همسرت قرار دهی؟ امام علی(ع) عرض کرد: پدر و مادرم به فدایت، تو از زندگی من بخوبی آگاهی که جز شمشیر و زره و شتر چیزی دیگر ندارم. پیامبر(ص) فرمود: درست است، شمشیرت به هنگام کارزار با دشمنان اسلام مورد نیاز است و باید با شتر نخلستان را آب دهی و در مسافرت ها از آن استفاده کنی. بنابر این تنها زره را می توانی مهریه همسرت بنمایی و من دخترم فاطمه(س) را در برابر همین زره به عقد تو در آوردم.

پیامبر(ص) فرمود، زره امیرالمؤمنین را بفروشد و پولش را که حدود ۵۰۰ درهم بود نزد او آوردند. پیامبر(ص) آن را به سه قسمت کرد، قسمتی را به بلال داد تا از آن عطری خوشبو تهیه کند و دو

قسمت دیگر را برای تهیه وسایل زندگی و لباس تعیین فرمود.
 جهیزیه فاطمه(س) از پول ناچیز فروش زره علی(ع) تهیه شد
 بسیار ساده و ارزان بود(۱۴).
 وقتی پیامبر(ص) جهیزیه ساده فاطمه(س) را دید به وجد و نشاط
 آمد و فرمود: خداوندا، زندگی را به کسانی که وضعشان این چنین و
 بیشتر ظروف آنها سفالین است، مبارک گردان. (۱۵)

یاری کردن به شیعیان
 پس از آگاهی به مقدار درهم و دیناری که مهریه آن حضرت قرار
 گرفت، حضرت فاطمه(س) خطاب به پیامبر(ص) فرمودند:
 «ای پیامبر(ص) اسلام همانا دختران مردم در ازدواج خود درهم
 و دینار را مهریه خود قرار می دهند پس فرق من با آنها چیست؟ از
 تو می خواهم درهم و دینار مهریه من قرار ندهی، بلکه از خدا
 بخواهی تا مهریه من، شفاعت کردن از گنهکاران امت اسلامی
 باشد(۱۶).»

حالات معنوی فاطمه(س) در شب ازدواج
 شب ازدواج و آغازین لحظات شروع يك زندگی نوین برای هر
 زن و مردی شیرین و خاطره انگیز است. بسیاری این لحظات
 شیرین را به انواع گناه می آلاینند و فکر می کنند هرگونه زشتی ها و
 مفاسدی می تواند مجاز باشد. باید دید کاملترین الگوی بانوی جهان
 حضرت فاطمه(س) چه حالاتی دارد و آغازین لحظات زندگی با
 همسرش را چگونه شروع می نماید؟

در شب ازدواج، امام علی(ع)، فاطمه زهرا(س) نگران و گریان
 دید فرمود: چرا ناراحتی؟ پاسخ داد: «در پیرامون حال و رفتار
 خویش فکر کردم، به یاد پایان عمر خویش و منزلگاه دیگر به نام قبر
 افتادم که امروز از خانه پدر به خانه شما منتقل شدم و روزی دیگر
 از اینجا به طرف قبر و قیامت خواهم رفت، در این لحظات اولین

زندگی، تو را به خدا سوگند می دهم که بیا تا به نماز بایستیم تا با هم
در این شب خدا را عبادت کنیم(۱۷).»

وصیت حضرت فاطمه(س) به علی(ع) در امر ازدواج با امامه
بعد از خودش

یکی از وصایای حضرت فاطمه(س) ازدواج علی(ع) با دختر
خواهر فاطمه(س) جناب امامه بود که فرمود: «ای پسر عموی
پیامبر(ص)، خداوند تو را پاداش نیکو دهد، اولین وصیت من به تو
این است که چون مردان نیاز به زنان دارند، پس از من، با دختر
خواهرم امامه ازدواج کن زیرا او همانند من به فرزندانم مهربان
است(۱۸).»

فصل سوم

آئین همسر داری
(نقش اخلاق در زندگی مشترک)

ایثارگری فاطمه(س)

همسر ایده آل، برای گرم نگهداشتن کانون خانواده، باید مهربان و ایثارگر باشد، دیگران را بر خود مقدم بدارد، با سختی های زندگی و ناملایمات آن بسازد و بالبخند شادی آفرین خود، تاریکی حزن و اندوه را از دل شوهر خود بزداید. در یکی از روزها، هنگام صبح امام علی(ع) فرمود: فاطمه جان، آیا غذایی داری تا از گرسنگی بیرون آیم؟ پاسخ فرمودند: «نه، به خدایی که پدرم را به نبوت و شما را به امامت برگزید سوگند، دو روز است که در منزل غذای کافی نداریم، آنچه بود به شما و فرزندانم (حسنین) دادم و خود از غذای اندک موجود استفاده نکردم.» امام با تأسف فرمودند: فاطمه جان چرا به من اطلاع ندادی تا به دنبال تهیه غذا بروم؟ آن حضرت فرمود: «ای ابالحسن، من از پروردگار خود حیا می کنم که چیزی را که تو به آن توان و قدرت نداری، از تو درخواست نمایم(۱۹).»

از خودگذشتگی زن و مرد در زندگی مشترک

پیامبر(ص)، علی(ع) و فاطمه(س) را مشاهده نمود که در خانه مشغول کار هستند از آنها پرسید؟ کدامیک خسته ترید؟ علی(ع) پاسخ داد: فاطمه(س).

رسول خدا در جای فاطمه(س) نشست و کارهای او را انجام داد(۲۰).

از جمله نکاتی که در این نمونه کوتاه قابل توجه است، همکاری علی(ع) با فاطمه(س) در امور خانه و دیگر نحوه پرسش

پیامبر(ص) بود که مستقیماً خطاب به دخترش ننمود و از طرف دیگر علی(ع) با همین پاسخ کوتاه، عطف و مهربانی با همسرش را نشان می دهد.

نقش ایمان در استحکام زندگی مشترک

امیرالمؤمنین علی(ع) همه روزه هنگام ورود به منزل در اولین فرصت گفتار پیامبر(ص) را در مسجد برای فاطمه(س) بیان می کرد. در یکی از روزها، زهرا(س) در اطاق نشسته بود که علی(ع) وارد خانه شد تا چشم فاطمه(س) به آن حضرت افتاد صدا زد: «یا ابالحسن! بیا تا از علوم گذشته و آینده و دانش هایی که نسل بشر به آن پی نبرده و در آینده هم به آن دسترسی نخواهند یافت تو را آگاه کنم.»

این گفتار و ادعای زهرا، موجب شگفتی علی(ع) گردید طوری که علی(ع) مات و مبهوت به عقب برگشت و از خانه خارج شد، باحیرت تمام خدمت پیامبر(ص) شتافت. رسول خدا با تبسم فرمود: (یا ابالحسن! آیا بگویم برای چه با این ابهت و اضطراب آمدی یا خودت بیان می کنی؟) علی(ع) فرمود: (گفتار شما شیواتر است.) پیامبر(ص) فرمود: (تو وارد منزل شدی، دخترم چیزی به تو اظهار کرد که از ادعای او تعجب کردی.) علی(ع) عرض کرد: (آری خواستم بدانم، آیا این نور ولایت مطلقه الهیه که در دل من و شما تابیده و عموم دانستنی ها را برای ما روشن ساخته، در دل و مغز زهرا(س) هم تابندگی دارد؟)

پیامبر(ص) فرمود: (البته مگر نمی دانستی؟)

علی(ع) با کمال خوشوقتی به خاک افتاد و در مقابل نعمت وجود همسر روحانی خدا را شکر نمود و به منزل مراجعت کرد.

فاطمه(س) فرمود: «یا علی! نزد پدرم رفتی و ادعای مرا به عرض وی رساندی؟» علی(ع) پاسخ داد: بلی
زهرا با بزرگواری فرمود: «ای علی! فرد با ایمان با نور خدا

حقایق را می بیند(۲۱).»

مشاهده این وقایع رشته عشق و محبت را بین این زن و شوهر محکمتر می کرد. روز و شب این زندگی مالمال از نشاط و شادابی گذشت و بزرگترین حادثه یا پیشامد ناگوار هم نمی توانست رنج و اندوهی برای این زن و شوهر ایجاد کند.

صداقت و اطاعت در زندگی مشترك

حضرت زهرا(س) در لحظات آخر زندگی به علی(ع) فرمود: «ای پسر عمو از روزی که با تو زندگی کردم نه به تو دروغی گفته و نه خیانتی کرده و نه با تو مخالفتی ورزیده ام(۲۲).»

هماهنگی با همسر (اطاعت از شوهر)

پس از ماجرای تلخ سقیفه و انزوای اهل بیت «علیهم السلام» سران سقیفه برای جلب افکار عمومی مردم به فکر چاره افتادند تا به گونه ای از حضرت زهرا(س) دلجویی نمایند. اجازه ملاقات می خواستند تظاهر به جبران اشتباهات می کردند، اما فاطمه(س) در تداوم يك مبارزه منفی همه جانبه، هرگونه پیشنهادی را رد می نمود و موضع اعتراض و سلوک و بیزارى را ادامه می داد. روزی امام علی(ع) وارد منزل شد و فرمود: (فاطمه جان خلیفه و عمر در پشت درب خانه، منتظر اجازه ورود می باشند تا نظر شما چه باشد؟) حضرت زهرا(س) در برابر شوهرش فرمود: «علی جان! خانه، خانه توست و من همسر تو هستم، هر آنچه می خواهی انجام بده(۲۳).»

تقسیم کار

یکی از عوامل شادابی و تکامل خانواده ها، تعیین حدود مسئولیت افراد در خانواده است با تقسیم کار، عدالت اجتماعی در محیط کوچک خانواده سعادت می آفریند و زن را از دخالت در

اموری که سزاوار نیست، باز می دارد. پیامبر(ص) هنگام ازدواج علی(ع) و فاطمه(س) به دخترش فرمود: دخترم آنچه که مربوط به درون خانه است از آن توست و تو باید آن را بررسی و آنچه که مربوط به بیرون خانه است از آن علی(ع) است، علی(ع) وظیفه تأمین اقتصادی خانه را بر عهده دارد و تو وظیفه تأمین سکون و صفای خانه را.

سپس حضرت زهرا(س) فرمود: «بجز خدا کسی نمی داند که من چقدر خوشحال شدم از اینکه رسول خدا(ص) زحمت خانه را به من واگذار کرد(۲۴).»

اوج ادب

امام علی(ع) باغ خود را به ۱۲ هزار درهم می فروشد و همه پول ها را بین فقرا و تهیدستان مدینه تقسیم می کرد و به منزل باز می گردد. طبیعی است که انتظار فرزندان و همسر، پس از فروش باغ، آوردن غذاها و میوه ها به منزل است که فاطمه(س) می پرسد: «پول باغ را چه کردی؟»

امام پاسخ می دهد: (در راه خدا انفاق کردم).

فاطمه(س) پرسید: «غذای امروز ما کو؟»

امام برای تهیه غذا بیرون می رود، اما فاطمه(س) ناراحت است، با خود می گوید: «چرا سؤال کردم» و آنگاه فرمود: «من از خدا آمرزش می طلبم و دیگر مرتکب این رفتار نخواهم شد(۲۵).»

خانه داری

حضرت علی(ع) در مورد حضرت زهرا(س) می فرمود: «فاطمه(س) آنقدر با مشک آب کشید که اثر آن در سینه اش آشکار شد و چندان با دست خود آسیاب کرد که دست هایش پینه زد و آنقدر خانه را جارو کرد که لباس هایش خاک آلود گردید و چندان آتش زیر دیگ روشن کرد که لباس هایش سیاه و دودآلود شد و از این کارها

رنج و سختی زیادی به او رسید(۲۶).»

سختی کار خانه

علی(ع) به مردی از بنی سعد فرمود: فاطمه(س) محبوبترین کس در دیده پدر خود بود، او در خانه من چندان آب کشید که بند مشك در سینه وی جا گذاشت و چندان دستاس کرد که کف دست او پینه بست و چندان خانه را روفت که جامه اش رنگ خاك گرفت... روزی به او گفتم که چه می شود از پدرت خادمی بخواهی تا اندکی در برداشتن بار سنگین زندگی تو را یاری دهد؟ زهرا(س) نزد پدر رفت اما شرمش آمد از او چیزی بخواهد. پیامبر(ص) دانست دخترش برای کاری نزد او آمده است. بامداد دیگر به خانه ما آمد و فرمود: فاطمه! دیروز از پدرت چه می خواستی؟ من ترسیدم شاید وی آنچه را از او خواستم، نگوید.

گفتم: فاطمه(س) از سختی کار رنج می برد و این رنج بر جسم او اثر گذاشته است، از او خواستم نزد شما آید و خدمتکاری برای خود بخواهد.

پیامبر(ص) فرمود: آیا چیزی به شما نیاموزم که از خدمتگزار بهتر است؟ چون به جامه خواب رفتید. سی و چهار بار الله اکبر، سی و سه بار الحمدالله و سی و سه بار سبحان الله بگوئید. فاطمه(س) سه بار فرمود: «از خدا و رسول راضی گشتم(۲۷).»

پاداش خانه داری

در یکی از روزها، پیامبر(ص) از اصحاب خود پرسید: از نظر شما کدام زن در درگاه مقربتر است؟

مسلمانان در جواب پیامبر(ص) عاجز ماندند تا اینکه سؤال به گوش فاطمه(س) رسید و او فرمود: «نزدیکترین زنان به خدا آن زنی است که ملازم خانه خود باشد و به ادای وظایف خانه و زندگی خویش پردازد(۲۸).»

کمک در انجام امور خانه

امام صادق(ع) فرمود: «وضع خانه علی(ع) اینگونه بود که علی(ع) هیزم فراهم می کرد و آب می کشید و خانه را نظافت می کرد و فاطمه(س) آرد می کرد و آن را خمیر کرده و نان می پخت(۲۹).»

تحمل مشکلات اقتصادی و بچه داری

حضرت زهرا(س) مشکلات اقتصادی و سختی های بچه داری را با صبر و بردباری تحمل می کرد و نزد کسی افشاء نمی کرد، گاهی که رسول خدا مصرّانه می پرسید: چرا رنگ تو پریده است؟ چرا رنگ فرزندانم حسن و حسین دگرگون شده است؟ ناچار می شد وضعیت زندگی را با پدر در میان بگذارد و می فرمود: «پدرجان! سه روز است که غذا نخورده ایم و فرزندانم حسن و حسین از شدت گرسنگی بی تاب شده اند، هم اکنون مانند جوجه های پرکنده از گرسنگی بخواب رفته اند(۳۰).»

احترام متقابل

حضرت علی(ع) می فرمود: «والله فاطمه(س) را غضبناك نکردم و وی را در هیچ امری دل چرکین نکردم تا زمانی که خدایتعالی وی را از دنیا برد و فاطمه(س) نیز هرگز مرا به خشم در نیاورد و مخالفت با امر من نکرد، هر وقت نگاهش می کردم تمام غم ها از من زائل می شد(۳۱).»

رعایت حق همسر

پیامبر(ص) خطاب به علی(ع) می فرماید: «ای علی آنچه را فاطمه(س) بدان امر می کند انجام بده زیرا من چیزهایی را به او امر کرده ام که جبرئیل به آنها امر کرده است(۳۲).»

و حضرت علی(ع) می فرمود: «پیامبر(ص) شب عروسی زهرا(س) به من گفت: با همسرت به لطف و مدارا رفتار کن! که او پاره تن من است، هر که او را بیازارد مرا آزرده است(۳۳).»

تواضع نسبت به همسر
فاطمه زهرا(س) می فرمود: «بهترین شما کسی است که شانه هایش نرمتر (افتاده تر و متواضعتر) است و نسبت به همسر خود اکرام و احترام بیشتری دارد(۳۴).»

رضایت همسر
حضرت زهرا(س) می فرماید: «پیامبر(ص) فرمود: وای به حال زنی که شوهرش را خشمگین کند و خوشا به حال زنی که شوهرش از او خشنود باشد(۳۵).»
(لازم به ذکر است که این رضایت دو طرفه است و اگر مردی نیز همسرش را به خشم آورد یا اذیت کند خدا و رسول نیز از او ناراضی هستند.)

ایجاد آرامش در خانواده
هر مردی برای حل مشکلات خارج از منزل به روحیه ای قوی نیازمند است که سعی می کند از آرامش حاکم و خانواده اش برای کاهش نگرانیهایش استفاده کند و بدون شك مردی که از چنین خانواده ای برخوردار است فرد باسعادت است. علی(ع) در این مورد می فرماید: «هیچگاه فاطمه(س) از من نرنجید و او نیز هرگز مرا نرنجانید او را به هیچکاری مجبور نکردم و او نیز مرا آزرده نساخت در هیچ امری قدمی برخلاف میل باطنی من برنداشت و هرگاه به رخساره اش نظاره می کردم تمام غصه هایم برطرف می شد و دردهایم را فراموش می کردم(۳۶).»

محبت به همسر

در زمانی که مسلمانان زندگی سختی داشتند، وضع زندگی علی(ع) از آنان بهتر نبود، روزی حضرت فاطمه(س) برخاست تا سفره ای برای صبحانه پهن کند دید از نان چیزی در آن باقی نمانده است. از خجالت هیچ نگفت، شوهرش پرسید: نان و آبی نمی آوری تا بخوریم؟ حضرت جواب داد: «اگر نان در خانه پیدا می شد که رنگ بچه همام اینطور زرد نبود.»

حضرت علی(ع) فرمود: «پس دیروز و پریروز که برای من نان آوردی، خودت هیچ نخوردی؟ این را گفت و باشتاب از جا برخاست، دلش آتش گرفته بود. اشک از دیده اش فرو ریخت و فرمود: «همسر عزیزم چرا این را زودتر به من نگفتی؟» حضرت زهرا(س) جواب داد: «پدرم به من گفته است، زنی که می خواهد خدا را از خود راضی نگهدارد، هرگز شوهرش را به زحمت نمی اندازد و از فقر شوهرش نمی نالد(۳۷).»

قناعت

روزی مسلمانی به خانه دختر پیامبر(ص) می رود، فاطمه(س) چادری بر سر دارد که از چند جا پینه بسته است. مسلمان با تعجب در آن چادر می نگرد و اندوهگین می شود. چون فاطمه(س) به دیدن پدر می رود می گوید: «پدر، مسلمانی از چادر وصله خورده من تعجب کرد.»

فاطمه(س) نه تنها در پوشاک و خوراک به حداقل قناعت می کرد و بر خود سخت می گرفت، کارهای خانه را نیز به عهده دیگری نمی گذاشت، گاه با یک دست دستاس می کرد، و با دست دیگر طفلش را می خواباند(۳۸).»

فصل چهارم

آئین فرزندداری
(مباحث تربیتی)

حق فرزند

علی(ع) یکی از حقوقی را که فرزندان بر عهده پدر دارند نام نیکو و پسندیده می شمارد و می فرماید: تعیین نام نیکو و مناسب، حقی است که فرزند بر ذمه پدر خود دارد.

حضرت زهرا(س) با همفکری و همکاری پیامبر(ص) و علی(ع) زیباترین نام ها را برای فرزندان خود انتخاب نمود و از این جهت حقی که بر ذمه داشت به بهترین شکل ممکن ادا کرد(۳۹).

نقش عواطف مادری در تربیت فرزند

مسلمانی می گوید: روزی فاطمه(س) را دیدم که مشغول آسیاب بود. در این هنگام فرزندش حسین گریه می کرد و بی تاب بود. عرض کردم: برای کمک به شما آسیاب کنم یا بچه را آرام نمایم؟ ایشان فرمود: «من به آرام کردن فرزند اولی هستم، شما آسیاب را بچرخانید(۴۰).»

حضرت فاطمه(س) که خود از سرچشمه محبت و عواطف رسول خدا(ص) سیراب گشته و قلبش کانون محبت به همسر و فرزندان خود بود در این جهت نیز وظیفه مادری خود را به بهترین وجه ممکن انجام می داد.

آموزش فرزندان

فاطمه(س) در مورد تعلیم و تربیت فرزندانش مادری مهربان، آگاه، دلسوز، پرتلاش و موفق بوده است، آنگاه که حسن(ع) هفت

ساله شد، او را به مسجد می فرستاد تا مطالب وحی را از زبان پیامبر(ص) بشنود و آنگاه آن کودک ۷ ساله به خانه باز می گشت مادر که گویا منظور تشویق فرزند خود را هم داشت از وی می خواست آنچه را که از پیامبر(ص) شنیده بود برای مادر بازگو نماید(۴۱).

رعایت عدالت نسبت به کودکان رفتار هماهنگ و عادلانه و بذل محبت و توجه به طور مساوی به فرزندان اصل سازنده ای است که تا اعماق وجود کودک اثر می گذارد. روزی پیامبر اکرم(ص) از امام حسن(ع) و امام حسین(ع) خواست که کشتی بگیرند.

حضرت فاطمه(س) می فرماید: «می دیدم که پیامبر(ص) با جمالتی حسن(ع) را تشویق کرده و در صدد تقویت اوست. بدین خاطر به پدرم گفتم: ای پدر بزرگوار از شما تعجب می کنم که یکی را بر دیگری ترجیح می دهید آن هم بزرگتر را به کوچکتر!»(۴۲)
پیامبر(ص) فرمود: دوستم جبرئیل حسین(ع) را تشویق و تحریک می کند و من هم حسن(ع) را تشویق می نمایم.
حضرت زهرا(س) با توضیحی که از پدرش می شنود متقاعد می گردد و تبعیضی در کار نیست.

اهمیت قضاوت میان کودکان

رسول خدا(ص) درباره مسابقه خطاطی به حسن(ع) و حسین(ع) سفارش فرمود: هر کس خط او زیباتر است قدرت او نیز بیشتر است حسنین(ع) هر کدام خط زیبایی نوشتند، اما رسول خدا(ص) قضاوت نکرد و آن دو بزرگوار را به مادرشان فاطمه(س) هدایت فرمود تا اگر قضاوت نگرانی پدید آید با عاطفه مادری جبران شود.
هر دو خط زیبایی است و هر دو در این مسابقه هنری شرکت نموده اند، چه باید کرد؟ آن حضرت با خود می گفت: من چه

می توانم بکنم و چگونه میان دو کودکم داوری کنم؟
سرانجام به فکرش رسید قضاوت نهایی را به تلاش خودشان
مربوط سازد، فرمود: «ای نور دیدگانم! من دانه های این گردنبندها را
با پاره کردن رشته آن بر سر می ریزم و میان شما دانه های گردنبندها
را پخش می نمایم، هر کدام از شما دانه های بیشتری بگیرد، خط او
بهتر و قدرت او بیشتر است(۴۳)».

توجه به حضور و غیاب فرزندان
بی توجهی نسبت به نظارت فرزندان بخصوص رفت و آمدهای
آنان نتایج زیانباری به دنبال دارد.
حضرت زهرا(س) با فداکاری خاصی مراقب تمام حرکات و
سکنتات فرزندان خود بود و به دقت رفت و آمدهای آنها را زیر نظر
داشت.

نقل شده است روزی پیامبر(ص) به خانه فاطمه(س) رسید، دید
دخترش مضطرب و ناراحت پشت در ایستاده است. پیامبر(ص)
فرمود: چرا اینجا ایستاده ای؟
فاطمه(س) با آهنگی مضطرب عرض کرد: «فرزندانم رفته اند و
از آنها خبری ندارم(۴۴)».
پیامبر(ص) به دنبال آنها روانه شد. چون به نزدیک غار جبل رسید
آنها را دید که در کمال سلامت و آرامش مشغول بازی هستند. آنها را
بر دوش گرفت و به سوی خانه فاطمه(س) روانه شد.

استفاده از جاذبه شعر در تربیت کودک / بازی با کودکان
حضرت زهرا(س) آنگاه که کودکان خود را به بازی می گرفت، و
به تربیت روحی و پرورش جسمی عزیزان خود می پرداخت، در
قالب زیبایی اشعار ادیبانه می فرمود:

أَشْبَهُ أَبَاكَ يَا حَسَنُ *** وَأَخْلَعُ عَنِ الْحَقِّ الرَّسْنَ
وَأَعْبُدُ إِلَهًا ذَا الْمِنَّنِ *** وَلَا تُؤَالِ ذَا الْإِحْنِ

ترجمه: حسن جان! مانند پدرت علی(ع) باش و ریسمان را از گردن حق بردار.
خدای احسان کننده را پرستش کن و با افراد دشمن و کینه توز دوستی مکن.»
و آنگاه که امام حسین(ع) را بر روی دست نوازش می کرد، می فرمود:
«أَنْتَ شَبِيهُ أَبِي ***أَسْتَ شَبِيهَا بِعَلِيٍّ»
حسین جان تو به پدرم رسول الله(ص) شباهت داری و به پدرت علی(ع) شبیه نیستی.»
امام علی(ع) سخنان فاطمه(س) را می شنید و لبخند می زد(۴۵).

حجاب و پوشش زن

فصل پنجم

حجاب و پوشش زن از دیدگاه حضرت فاطمه(س)

پرهیز از نامحرمان

مردی نابینا پس از اجازه گرفتن وارد منزل امام علی(ع) شد، پیامبر(ص) مشاهده کرد که حضرت زهرا(س) برخاست و فاصله گرفت و خود را پوشاند. پیامبر(ص) فرمود: دخترم! این مرد نابیناست.

پاسخ داد: «پدر، اگر او مرا نمی بیند، من او را می نگرم! اگرچه او نمی بیند اما بوی زن را استشمام می کند(۴۶)». رسول خدا(ص) پس از شنیدن سخنان دخترش فرمود: شهادت می دهم که تو پاره تن منی.

ساده پوشی و عدم استفاده از زیورآلات

روزی رسول خدا(ص) گردنبندی را در گردن فاطمه(س) دید، با نگاهی به او فهماند که ضرورت مهمتری در پیش است، باید بدان رسید، فاطمه(س) گردنبند را از گلو باز کرد و به خدمت پدر فرستاد. پیامبر(ص) فرمود: فاطمه جان! تو از من هستی، باید با هم به درد جامعه برسیم و آنگاه از محل فروش آن بینوائی را سر و سامان داد(۴۷).

والاترین ارزش برای زن

حضرت علی(ع) می فرماید: در خدمت رسول خدا(ص) نشسته بودیم که آن حضرت فرمود: بهترین چیز برای زن چیست؟ هیچکس

نتوانست پاسخ درست را ارائه دهد، من به سوی فاطمه(س) آمدم و موضوع را با او در میان گذاشتم، فاطمه(س) فرمود: بهترین چیز برای زن این است که بیگانگان او را نبینند و او نیز (بدون ضرورت) آنان را نبیند(۴۸).»

مسئلاً این دیدگاه به معنی خانه نشین کردن زن نیست زیرا آن حضرت خود در متن اجتماع حضور فعال داشت اما به قدری مراقب رفتار و حافظ شخصیت خود بود که حتی بوی او را نامحرم استشمام نکرد.

در اوج عفت و حجاب

اسماء بنت عمیس می گوید: روزهای آخر زندگانی حضرت زهرا(س) با او بودم، روزی مرا به یاد کیفیت حمل جنازه توسط مردم انداخت و ابراز نگرانی فرمود که: «چرا جنازه زن را روی تخته ای می گذارند و بالای دست مردان و زنان حمل می شود. من بسیار زشت می دانم که جنازه زنان را پس از مرگ بر روی تابوت سرباز گذاشته و بر روی آن پارچه ای می افکنند که حجم بدن را برای بینندگان نمایش می دهد، مرا بر روی تابوت آنچنانی نگذار و بدن مرا بپوشان که خدا تو را از آتش جهنم باز دارد(۴۹).»

اسماء بنت عمیس می گوید: وقتی نگرانی حضرت زهرا(س) را دیدم که به امام علی(ع) فرمودند: «وصیت می کنم شما را پسر عمو که برای من تابوتی درست کنید همانگونه که ملائکه شکل آن را به من نشان داده اند.»

خدمت آن حضرت توضیح دادم که در سرزمین حبشه تابوتی برای حمل جنازه ها درست می کنند که بدن میت را می پوشاند و سپس به وسیله چوب های تر و شاخه های نازک درخت، شکل و قیافه آن را ترسیم کردم. حضرت فاطمه(س) خوشحال شده، فرمودند: «ای اسماء! برای من تابوتی مثل آن درست کن تا مرا بپوشاند خدا تو را از آتش دوزخ حفظ نماید(۵۰).»

علم و ارزش عالم...

فصل ششم

علم و ارزش عالم اسلامی

ارزش پرسش و پاسخ
امام علی(ع) نقل کرده است: روزی یکی از زنان مدینه خدمت فاطمه(س) رسید و گفت: مادر پیری دارم که در مسائل نماز سوالاتی دارد و مرا فرستاده است تا مسائل شرعی نماز را از شما بپرسم.

حضرت زهرا(س) فرمود: «بپرس.»
و آنگاه مسائل فراوانی مطرح کرد و پاسخ شنید، در ادامه پرسش‌ها آن زن خجالت کشید و گفت: ای دختر رسول خدا بیش از این نباید شما را به زحمت اندازم.

آنگاه حضرت فرمود: «باز هم بیا و آنچه سؤال داری بپرس، آیا اگر کسی را روزی اجیر نمایند که بار سنگینی را به بام بالا ببرد و در مقابل صد هزار دینار طلا مزد بگیرد چنین کاری برای او دشوار است؟ گفت: خیر، حضرت ادامه داد: من هر مسئله‌ای را که پاسخ می‌دهم بیش از فاصله بین زمین و عرش گوهر و لؤلؤ پاداش می‌گیرم پس سزاوارتر است که بر من سنگین نیاید(۵۱).»

ارزشمندی يك حديث

شخصی از مؤمنین مدینه روایتی را از حضرت زهرا(س) درخواست نمود، حضرت فرمودند: ای کنیز آن روایت را که در پارچه حریری بسته شده بیاور.
پس از جستجو روایت مورد نظر پیدا نشد. حضرت ناراحت شد و

فرمود: «وای بر تو، بگرد و پیدا کن، زیرا ارزش این حدیث نزد من برابر با ارزش معنوی حسن(ع) و حسین(ع) است(۵۲).»

علم بی نهایت

عمار یاسر نقل می کند: روزی حضرت زهرا(س) خطاب به علی(ع) فرمود: «علی جان! نزدیک بیا تا اطلاع دهم شما را از آنچه در

گذشته اتفاق افتاد و آنچه در حال به وقوع پیوسته است و آنچه در آینده رخ خواهد داد تا روز قیامت هنگامه برپای رستاخیز عمومی(۵۳).»

ضرورت حفظ اخلاق... فصل هفتم

ضرورت حفظ اخلاق فردی و اجتماعی

اخلاص در عبادت

عبادت پسندیده است اما اخلاص در عبادت پسندیده تر، باید با اخلاص و توجه لازم به عبادت خدا پرداخت که ره آورد فراوانی را نیز به همراه دارد.

حضرت فاطمه(س) فرمودند: «کسی که عبادتهای خالصانه خود را به سوی خدا فرستد، پروردگار بزرگ برترین مصلحت او را به سوی او فرو خواهد فرستاد(۵۴).»

اشتیاق در تلاوت قرآن

حضرت زهرا(س) فرمودند: «از دنیای شما سه چیز محبوبترین است: ۱- تلاوت قرآن ۲- نگاه به چهره رسول خدا ۳- انفاق در راه خدا(۵۵).»

دعا برای همسایگان

امام حسن مجتبی(ع) مادر را دید که همواره برای همسایگان، برادران اسلامی و مردم مسلمان دعا می کند، گفت: مادر جان! چرا برای خودت دعا نمی کنی؟ حضرت زهرا(س) پاسخ داد: «پسرم! اول همسایه و سپس خانه خود(۵۶).»

کیفیت رابطه با مردم

معیار و میزان سنجش ارزشمندی انسان از دیدگاه حضرت زهرا روابط شایسته با مردم است که فرمودند: «بهترین شما کسی است که در برخورد با مردم نرمتر و مهربانتر باشد(۵۷).»

مهمان نوازی

مرد گرسنه ای در مسجد مدینه بپاخواست و گفت: ای مسلمانان از گرسنگی به تنگ آمدم، مرا مهمان کنید. پیامبر(ص) فرمود: چه کسی مرد گرسنه را امشب مهمان می کند؟ حضرت علی(ع) فرمود: من یا رسول الله. کمی بعد وارد منزل شده از فاطمه(س) پرسید: آیا غذائی در منزل داریم؟ مهمان گرسنه آورده ام. حضرت زهرا(س) ایثارگرانه فرمود: «در خانه ما غذایی نیست مگر به اندازه خوراک دختر بچه، اما امشب ایثار کرده، گرسنگی را تحمل می کنیم و همین مقدار غذا را به مهمان می بخشیم(۵۸).»

مقام مادر

به کودکان و فرزندان سفارش ارزنده ای به مقام والای مادر دارد و یادآور حدیث معروف رسول خدا(ص) است که فرمود: بهشت زیرپای مادران است. حضرت زهرا(س) به یکی از فرزندان سفارش فرمود که: «در خدمت مادر باش زیرا بهشت زیر پای مادران است(۵۹).»

شرایط روزه داری

حضرت زهرا(س) درباره شرایط روزه داری فرمودند: «اگر روزه، زبان و گوش و چشم و دست و پای روزه دار را از ارتکاب اعمال ناپسند دور نکند، روزه دار می خواهد چه کند(۶۰).» (و به چه دردش می خورد.)

شادی ملانکه در پیروزی مؤمن

دو نفر از زنان مدینه در يك مسئله دینی و عقیدتی اختلاف و مناظره کردند، یکی از آنها از دوستان فاطمه(س) و زنی مؤمن و دیگری از دشمنان اهل بیت و فاسد بود. نزاع و خصومت را به

خدمت آن حضرت کشاندند، آن حضرت پس از شنیدن ادعا و استدلال هر يك، با دلیل و برهان، قانع کننده نظر زن مؤمنه را اثبات کرد و ادعای دیگری را باطل دانست به گونه ای که هر دو نفر پذیرفتند.

پس از پایان یافتن اختلاف و نزاع زن مؤمنه اظهار خوشحالی کرد که حق پیروز شد و باطل محکوم گردید.

حضرت زهرا(س) فرمود: «همانا شادی فرشتگان در غلبه تو بر آن زن فاسد بیش از شادی توست و اندوه و نگرانی شیطان و دوستانش در این شکست بیشتر و شدیدتر از آن زن شکست خورده است(۶۱).»

صفات شیعیان و پیروان اهل بیت (علیهم السلام)

یکی از پیروان اهل بیت در شهر مدینه همسرش را خدمت حضرت زهرا (س) فرستاد که بپرسد آیا شوهرم از شیعیان شما می باشد یا خیر؟ حضرت زهرا(س) پاسخ کلی داد و فرمود: اگر به آنچه به شما امر می کنیم عمل می کنی و از آنچه شما را بر حذر می داریم دوری می کنی از شیعیان مایی و الا هرگز!!»

آن شخص پس از شنیدن پاسخی کلی، مضطرب شد و با توجه به ضعف ها و سستی های خود گفت: وای بر من که همیشه در آتش جهنم خواهم بود، همسرش نگرانی و زاری او را با سخنان مطرح شده خدمت آن حضرت بازگو نمود.

حضرت زهرا(س) پاسخ دادند: «از من به همسرت بگو چنین نیست که او قضاوت کرده است. شیعیان ما از بهترین افراد اهل بهشت اند و همه دوستان ما و دوستان دوستان ما و دشمنان دشمنان ما همه در بهشت خواهند بود. آری کسی که با قلب و زبان تسلیم ما اهل بیت شده اما از او امر ما سرپیچی کند و نواهی و موارد پرهیز را محترم نشمارد از شیعیان واقعی ما نخواهد بود، گرچه این گروه نیز پس از پاک شدن از گناهان و تحمل مشکلات روز قیامت و قرار

گرفتن اندک زمانی در طبقات بالای جهنم و چشیدن عذاب، اهل بهشت خواهند بود و ما به خاطر دوستی شان با ما نجاتشان داده و آنان را به پیشگاه خودمان انتقال خواهیم داد(۶۲).»

حق مالکیت خصوصی

حضرت زهرا(س) نسبت به حق مالکیت خصوصی و احترام به اموال دیگران فرمود:

«هر فردی سزاوارتر است به سواری از اسب خویش و استفاده از خانه و خانواده خویش و نماز خواندن در منزل خویش مگر امام جماعت که مردم درخواست نماز جماعت داشته باشد(۶۳).»

مطالبه ارث

حضرت زهرا(س) فرمود: «ای مهاجران این حکم خداست که میراث مرا می ربایند و حرمتم را نپایند؟ آیا خدا گفته تو از پدرت ارث ببری و میراث مرا از من بربائی؟ این چه بدعتی است که در دین می گذارید؟(۶۴).»

مبارزه برای احقاق حق

پیامبر(ص) در زمان حیاتش فدک را به فاطمه(س) بخشیده است (بود) اما بعد از رحلت آن حضرت خلیفه مسلمین نظر داد که پیامبر(ص) مالک نبوده و به عنوان رئیس مسلمین در آن تصرف داشته و حالا هم حق تصرف با حاکم است نه دختر پیامبر(ص).»

فاطمه(س) به ناچار نزد ابوبکر رفت و فرمود: «ابوبکر، وقتی تو بمیری ارث تو به چه کسی می رسد؟»

گفت: زنان و فرزندانم.

«چه شده است که حالا تو وارث پیامبری نه ما.»

- دختر پیامبر، پدرت درهم و دیناری زر و سیم به جا نگذاشته است.

«اما سهم ما از خبیر و صدقه ما از فدک چه می شود؟»
 - از پدرت شنیدم که می گفت: من تا زنده هستم در این زمین
 تصرف خواهم کرد و چون مردم مال همه مسلمانان خواهد بود.
 «ولی پیامبر(ص) در زندگانی خود این مزرعه را به من بخشیده
 است.»

- گواهی داری؟

«آری شوهرم علی(ع) و ام ایمن گواهی می دهند(۶۵).»
 - دختر پیامبر(ص)، می دانی که ام ایمن زن است و گواهی او
 کامل نیست. باید زنی دیگر هم گواهی دهد یا مردی را گواه بیاوری.
 و بدین ترتیب فدک با توجه به وجود دلائل و امارات مبنی بر
 مالکیت حضرت زهرا(س) به تصرف حکومت درآمد.

آداب غذا خوردن

حضرت زهرا(س) درباره آداب غذا خوردن و بهداشت عمومی
 فرموده است:

«در سر سفره غذا، ۱۲ دستور العمل ارزشمند وجود دارد که
 سزاوار است هر مسلمانی آنها را بشناسد ۴ تای آن واجب، ۴ تای آن
 مستحب و ۴ تای آن نشانه ادب و بزرگواری است.

اما چهار دستور العمل واجب:

۱ - شناخت و معرفت پروردگار (بدانیم که نعمت ها از آن اوست)

۲ - راضی بودن به نعمت های خدا بودن

۳ - گفتن ذکر «بسم الله الرحمن الرحيم» در آغاز غذا

۴ - شکر و سپاسگذاری خدا در آغاز و پایان غذا

و چهار دستور العمل مستحب:

۱ - وضو گرفتن قبل از غذا

۲ - نشستن به جانب چپ

۳ - در حال نشسته غذا خوردن

۴ - غذا خوردن به ۳ انگشت

- و آن چهار دستور العملی که نشانه ادب و بزرگواری است:
- ۱ - از آنچه پیش روی شماست بخورید.
 - ۲ - لقمه ها را کوچک بردارید.
 - ۳ - غذا را خوب بجوید و با شدت نرم کنید.
 - ۴ - کمتر در صورت دیگران هنگام غذا خوردن بنگرید(۶۶).»

منابع و مأخذ

- ۱ - نهج البلاغه - شرح ابن ابی الحدید
- ۲ - بحار الانوار - مرحوم علامه محمدباقر مجلسی - متوفای ۱۱۱۰ هـ
- ۳ - امالی - مرحوم شیخ صدوق - ۳۸۰ هـ - شیخ مفید ۴۱۳ هـ و شیخ طوسی ۴۶۰ هـ «رحمة الله عليهم»
- ۴ - وسائل الشیعه - مرحوم شیخ حر عاملی (شهید ثانی) - متوفای ۱۱۰۴ هـ
- ۵ - مجموعه ورام - شیخ ورام - متوفای ۶۰۵ هـ
- ۶ - مناقب شهر آشوب - ابن شهر آشوب - متوفای ۵۸۸ هـ
- ۷ - غایة المرام فی رجال النجاری - علامه شیخ محمدبن داوود البازلی شافعی
- ۸ - کنز العمال - علاءالدین (فاضل) متقی هندی
- ۹ - مستدرک الوسائل - مرحوم علامه نوری
- ۱۰ - کشف الغم - مرحوم اعرلی متوفای ۶۸۹ هـ
- ۱۱ - ذخائر العقبی محب الدین طبری - متوفای ۶۹۴ هـ
- ۱۲ - کوکب الدری - محمد مهدی حائری مازندرانی و علامه المنادی
- ۱۳ - دلائل الامامة
- ۱۴ - احتجاج طبرسی - مرحوم احمدبن ابی طالب - مرحوم طبری امامی طبرسی - متوفای ۵۸۸ هـ

- ۱۵ - حجة البيضاء - مرحوم محمد محسن فیض کاشانی
۱۶ - سفینة البحار - مرحوم شیخ عباس قمی
۱۷ - وقایع الایام - شهید شیخ محمد خیابانی
۱۸ - مسند فاطمه(س) - مرحوم حافظ جلال الدین سیوطی
۱۹ - مناقب خوارزمی - حافظ موفق بن احمد حنفی
۲۰ - جلوه های رفتاری حضرت فاطمه(س) - خانم عنرا انصاری
۲۱ - درس هایی از مکتب فاطمه(س) - حجة الاسلام و المسلمین
سید احمد خاتمی
۲۲ - فاطمه(س) برترین بانوی اسلام - دکتر علی قائمی
۲۳ - علل الشرایع - مرحوم شیخ صدوق - متوفای ۳۸۰ هـ
۲۴ - فاطمه(س) الگوی زن مسلمان - آقای احمد صادقی اردستانی
۲۵ - معانی الاخبار - مرحوم شیخ صدوق
۲۶ - سرگذشت راست حضرت فاطمه(س) - جلال الدین فارسی
۲۷ - زهرا، مولود وحی - حجة الاسلام و المسلمین سید احمد
علم الهدی
۲۸ - زندگانی حضرت فاطمه(س) - استاد سید جعفر شهیدی
۲۹ - نهج الحیاء - مرحوم حجة الاسلام و المسلمین محمد دشتی
۳۰ - فاطمه(س) گلواژه آفرینش - دفتر تبلیغات اسلامی حوزة
علیمة قم و احد خواهران

-
- ریاحین الشریعة ج ۱ ص ۱۰۵
بحار الانوار ج ۱۶ ص ۸۱
بحار ج ۴۳ ص ۱۲۲ - ۱۱۷
بحار ج ۴۳ ص ۱۵۸
کوکب الدری ج ۱ ص ۱۹۶
بحار ج ۴۳ ص ۲۲۵

- . بحار ج ۳۸ ص ۱۹ .
- . مناقب شهر آشوب، ج ۳، ص ۳۴۴ و جلوه های رفتاری فاطمه(س) / عذرا انصاری ص ۱۴۹ .
- . بحار ج ۴۳ ص ۹۹ .
- . بحار ج ۴۳ ص ۱۳۳ / شرح نهج البلاغه ابن ابی الحدید ج ۳ ص ۲۵۷ / فاطمه(س) گل وازه آفرینش ص ۴۰
- . بحار ج ۴۳ ص ۱۱۷ .
- . معانی الاخبار ص ۵۸ .
- . ارشاد، شیخ مفید ص ۲۳ .
- . درس هایی از مکتب فاطمه(س) از حجة الاسلام سید احمد خاتمی ص ۷ / فاطمه(س) الگوی زن مسلمان ص ۹۷ - ۹۶
- . فاطمه(س) برترین بانوی اسلام، دکتر علی قائمی ص ۵۸
- . بحار ج ۲۸ ص ۲۵۲ .
- . غایة المرام فی جمال النجاری اثر علامه شیخ محمد بن داوود الجازی شافعی ص ۲۹۵
- . بحار ج ۴۳ ص ۲۱۷ و احتجاج ص ۵۹ / فاطمه(س) الگوی زن مسلمان ص ۱۸۳
- . بحار ج ۳ ص ۱۰۳ / فاطمه(س) گل وازه آفرینش ص ۱۶۲
- . جلوه های رفتاری حضرت فاطمه(س) ص ۱۷
- . زهرا مولود وحی، سید احمد علم الهدی ص ۱۱۷
- . بحار ج ۴۳ ص ۱۹۱ .
- . بحار ج ۲۸ ص ۳۰۳ .
- . وسائل الشیعه ج ۱۴ ص ۱۲۳ و بحار ج ۴۳ ص ۸۱ / فاطمه(س)

- گل واژه آفرینش ص ۱۵۵
- . بحار ج ۴ ص ۴۶ و امالی شیخ صدق و ص ۲۸۰
- . علل الشرایع ص ۳۶۶
- . بحار ج ۴۳ ص ۸۲ / فاطمه(س) الگوی زن مسلمان ص ۱۴۳ -
۹۹
- . بحار ج ۴۳ ص ۹۲
- . بحار ج ۴۳ ص ۱۵۱
- . مستدرک الوسائل ج ۱۴ ص ۴۱۷
- . مناقب خوارزمی ص ۲۵۶
- . بحار ج ۲۲ ص ۴۸۴
- . کشف الغمه ج ۱ ص ۳۶۳
- . دلائل الامامة طبری امامی ص ۷
- . بحار ج ۸ ص ۳۱۰
- . بحار ج ۴۳ ص ۱۲۳ / فاطمه(س) الگوی زن مسلمان ص ۱۰۴
- . سرگذشت راست حضرت زهرا(س) جلال الدین فارسی ص ۱۵
- . زندگی حضرت فاطمه زهرا(س) استاد سید جعفر شهیدی ص ۸۳ /
فاطمه(س) الگوی زن مسلمان ص ۱۰۱
- . جلوه های رفتاری حضرت زهرا(س) ص ۳۳ / فاطمه(س) الگوی
زن مسلمان ص ۴۰
- . بحار ج ۴۳ ص ۲۸۰
- . فاطمه(س)، الگوی زن مسلمان / احمد صادقی اردستانی ص ۱۰۸
- . بحار ج ۴۳ ص ۳۶۸

- . بحار ج ۴۵ ص ۱۹۰ و ج ۳ ص ۳۰۹
- . جلوه های رفتاری حضرت زهرا(س) ص ۴۹
- . مناقب شهر آشوب ج ۳ ص ۳۸۹ / بحار ج ۳ ص ۲۸۶ /
فاطمه(س) الگوی زن مسلمان / احمد صادقی اردستانی / ص ۱۰۸
- . بحار ج ۴۳ ص ۱۹۱ و مستدرک الوسائل ج ۱۴ ص ۲۸۹
- . فاطمه(س) برترین بانوی اسلام / دکتر علی قائمی ص ۵۹ /
فاطمه(س) الگوی زن مسلمان ص ۱۰۰
- . بحار ج ۱۰۱ ص ۳۶ و کشف الغمه ج ۲ ص ۹۲ / فاطمه(س) گل
واژه آفرینش ص ۴۶ / فاطمه(س) الگوی زن مسلمان ص ۹۴ و
۱۵۲
- . کشف الغمه ج ۲ ص ۶۷
- . ذخائر العقبی الطبری ص ۵۳
- . بحار ج ۲ ص ۳ و حجة البیضاء ج ۱ ص ۳۰ / فاطمه(س) الگوی
زن مسلمان ص ۹۲ و ۱۴۶
- . سفینه البحار ج ۱ ص ۲۳۱ و مستدرک الوسائل ج ۱۳ ص ۸۸
- . بحار ج ۴۳ ص ۸
- . مجموعه ورام ج ۲ ص ۱۰۸ / فاطمه(س) الگوی زن مسلمان ص
۱۴۲
- . وقایع الایام خیابانی ص ۲۹۵
- . بحار ج ۴۳ ص ۸۲ / فاطمه(س) الگوی زن مسلمان ص ۱۰۷ /
وسائل الشیعه ج ۴ ص ۱۱۵۱
- . دلائل الامامة / فاطمه(س) الگوی زن مسلمان ص ۱۴۲
- . وسائل الشیعه ج ۶ ص ۳۳۳ و بحار ج ۳۶ ص ۵۹

. کنز العمال ج ۶ ص ۴۲۶

. مستدرک الوسائل ج ۷ ص ۳۶۶ / فاطمه(س) الگوی زن مسلمان
ص ۱۵۸

. بحار ج ۲ ص ۸ / احتجاج طبرسی ج ۱ ص ۱۸ / فاطمه(س)
الگوی زن مسلمان ص ۱۴۵ / به نقل از امام حسن عسگری(ع)
. بحار ج ۶۵ ص ۱۵۵ / فاطمه(س) الگوی زن مسلمان ص ۱۵۲ -
۱۵۱

. مسند فاطمه(س) ص ۳۳ - ۵۳

. بخشی از خطبه حضرت زهرا(س) در مورد فدک

. زندگانی فاطمه زهرا(س) استاد سید جعفر شهیدی ص ۱۱۵

. کنز العمال ج ۱۲ ص ۳۳۹ ح ۳۵۳۰۵